

О. Б. Левківський

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Т. М. Онопрієнко*

Оказіональні епітетні конфігурації в прозі (на прикладі роману В. Фолкнера "Авесалом, Авесалом!")

Одним із найважливіших питань сучасної лінгвістики є вивчення індивідуально-авторських новотворів – позасистемних мовленнєвих явищ.

Поетичне мовлення та проза є джерелом різноманітних мовних інновацій, сферами, в яких виразно розкриваються системні й функціональні можливості мови. Індивідуально-авторські новотвори в сучасному поетичному мовленні та прозі посідають помітне місце і вимагають детального аналізу.

Актуальність теми зумовлена потребою всебічного розгляду індивідуально-авторських новотворів з лексико-семантичного,

структурно-словотвірного та функціонально поглядів. Дослідження розкриває роль епітетних конфігурацій як засобів авторського самовираження, що виступають своєрідними формами зв'язку з читачем, допомагають авторові реалізувати свій прагматичний намір.

Об'єктом дослідження стали okazіональні епітетні конфігурації у прозі (на прикладі роману В. Фолкнера "Авесалом, Авесалом!")

Предметом дослідження є структурно-семантична природа індивідуально-авторських епітетних конфігурацій.

Метою роботи є виявлення okazіональних епітетних конфігурацій і потенційних лексичних одиниць у сучасному прозовому мовленні, встановленні їх структурної, семантичної та функціональної своєрідності, а також з'ясуванні їх ролі як комунікативних одиниць у прозовому дискурсі.

Лінгвістичні розвідки багатьох вітчизняних та зарубіжних мовознавців були спрямовані на вивчення okazіональних слів та словосполучень, а саме лексико-семантичних, словотвірних, ономасіологічних, лексикографічних авторських новоутворень (Див.: І. К. Білодід, Г. Й. Винокур, А. Г. Горнфельд, О. С. Кубрякова). Проте, незважаючи на численні праці, присвячені дослідженню okazіональних слів та словосполучень та пов'язаних з ними проблем, у лінгвістичній літературі немає єдності в їх теоретичному висвітленні. Досі не вироблено чітких критеріїв розмежування інновацій індивідуального мовлення, до яких належать okazіональні епітетні конфігурації. Не зазнали всебічного висвітлення функції okazіональних слів та словосполучень у прозовому тексті. Поза увагою дослідників залишились авторські епітети в художніх текстах, зокрема їх семантика, словотвір, особливості функціонування. Отже, необхідність комплексного дослідження okazіональних епітетних новоутворень у прозовому дискурсі В. Фолкнера визначила вибір цього дослідження.

Подібні, часто надзвичайно складні епітетні конфігурації дозволяють автору досягти великого ступеню образності та чіткого й лаконічного висловлення своєрідного, притаманного тільки йому світогляду [1].

Для ілюстрації варто навести декілька прикладів okazіональних епітетних конфігурацій у творчості В. Фолкнера: *long still hot weary dead September afternoon, dead old dried paint,*

the dead time, an honest sunburn, shocked amazement, the foolish unreal voluble preserved woman, the decent and heavy black coat [4]. За допомогою подібних, часом занадто складних епітетних конфігурацій, створюється дуже яскраве, детальне бачення того чи іншого моменту [2].

У тексті роману "Авесалом, Авесалом!" спостерігаємо багато okazіональних епітетних конфігурацій, які є номінативними мовленнєвими одиницями з емоційно-експресивним забарвленням. Вони ліквідують індивідуально-авторський "лексичний дефіцит", характеризуються специфічними структурними особливостями й функціями, семантичною та стилістичною маркованістю, розширюють лексикон продуцента у відповідних умовах, ситуаціях, контекстах і є показником процесу мислення творчої мовної особистості.

Порушення взаємозумовленості компонентів okazіональних композитів допомагає створити місткий художній образ.

Епітетні новотвори, як семантично місткі одиниці, надають можливість згорнути непотрібні деталі опису в однослівне найменування, що забезпечує синтаксичну компактність і раціональність побудови тексту. Оказіональні епітети допомагають формувати структурну цілісність мікро- та макротексту, пов'язують між собою їх змістові відрізки [3].

Проза В. Фолкнера насичена епітетами, які створюють необхідний емоційний тон оповіді, атмосферу дуже особистого індивідуального підходу до явищ дійсності, що й вимагає від читача надмірної уваги до деталей тексту, для того щоб дійти глибини розуміння бачення суті людського буття, розкрити особливості авторського майстерного ідіостилю В. Фолкнера, що й надає поштовх для подальших наукових розвідок дослідження галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Оноприенко Т. Н. Эпитет: Семантика и структура (на материале английской тропики). – Житомир: Поліграфія, 1997. – 48 с.
2. Оноприенко Т. Н. Эпитетные конфигурации в романе У. Фолкнера "Авесалом, Авесалом!" // Питання герм. філології та методу викладання герм. мов – Житомир: ЖДПІ, 1996. – С. 104-109.
3. Жижома О. А. Функції okazіональних слів у поетичному

мовленні // Восточноукраинский лингвистический сборник: Сб. науч. тр. – Донецк: Донеччина, 2000. – Вип. 6 – С. 91-107.

4. Faulkner William "Absalom, Absalom!" – Moscow: Progr. Publishers, 1998. – 116 p.